

Millî Kültür Araştırmaları Dergisi (MİKAD) / Cilt 5 - Sayı 1

Sorumlu Yazar: Hüseyin GÖKLÜ / MEB, Öğretmen huseyingoklu@gmail.com
ORCID ID: 0000-0003-3292-6652

Atf: Göklü, H.(2021). Niğde İli Ulukışla İlçesinin Eğitim Coğrafyası. Millî Kültür Araştırmaları Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, 74-89.

Gönderim Tarihi: 5 Nisan 2021 / Kabul Tarihi: 5 Mayıs 2021

NİĞDE İLİ ULUKIŞLA İLÇESİNİN EĞİTİM COĞRAFYASI

Özet

Bu çalışmanın konusu Niğde ili Ulukışla İlçesinin eğitim durumunu irdelemek ve eğitim yapısında coğrafi faktörlerin etkisinin hangi düzeyde olduğunu ortaya koymaktır. Eğitim ve coğrafya ilişkisi 21. Yüzyılda birlikte anılmaktadır. Bundan dolayı bilimsel çalışmalarda coğrafyanın en önemli konularından olan nüfus ve mevcut nüfusun eğitilmesi olarak değerlendirilmektedir. Dünyada sosyo-ekonomik yönden gelişmiş ülkelerinin mevcut durumlarını sürdürebilmelerini sağlayacak olan nüfus yoğunluğu ve nüfusun eğitim seviyelerini olabildiğince yüksek tutulmasını sağlamaktır. Bu düşünceden hareketle ülkemizin sosyo-ekonomik açıdan geleceğini planlayabilmesi için nüfusun niteliklerini ve bu çalışmada olduğu gibi ilçemizin eğitim coğrafyasını irdelemek yerinde olacaktır. Araştırmamızın amacı; Niğde ili Ulukışla İlçesinin eğitim durumunu coğrafi faktörler ile değerlendirmektir. Araştırma’da TÜİK istatistik verilerinden, Ulukışla Kaymakamlığı, Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve konumuz ile ilgili veriler ortaya koymuş olan kaynaklardan yararlanılmıştır. Bunun yanında bu konuda daha önce yapılmış benzer çalışmalardan da faydalanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre Ulukışla İlçesi’nde okuryazar nüfus oranı, eğitim kademelerine göre dağılımı, öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalamaları Niğde ortalamalarının üzerindedir. Sonuç olarak, Ulukışla’ya ait eğitim verilerinden hareketle, ilçenin eğitim durumunu yansıtacak okur-yazar nüfus oranı, eğitim kademelerine göre dağılımı, öğrenci ve derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalamaları üzerinde durulmuş ve Ulukışla nüfusunun eğitim coğrafyası açısından incelenmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ulukışla, Eğitim Durumu, Eğitim Coğrafyası

EDUCATIONAL GEOGRAPHY OF NIGDE PROVINCE, ULUKIŞLA

Abstract

The subject of this study is to examine the educational status of Ulukışla District of Niğde and to reveal the effect of geographical factors on the educational structure. The relationship between education and geography is mentioned together in the 21st century. Therefore, in scientific studies, it is considered as one of the most important issues of geography, as well as the education of the population and the current population. To ensure that the population density and education levels of the population are kept as high as possible, which will enable the socio-economically developed countries in the world to maintain their current status. Based on this idea, it would be appropriate to examine the characteristics of

the population and the educational geography of our district, as in this study, in order for our country to plan its socio-economic future. The aim of our research is; To evaluate the educational status of Ulukışla District of Niğde province with geographical factors. In the research, the statistics data of TURKSTAT, Ulukışla District Governorship, Ulukışla District National Education Directorate and the sources that have revealed data about our subject were used. In addition, similar studies on this subject have been benefited from. According to the data obtained from the research, the literate population ratio, distribution according to education levels, the average number of students per teacher and classroom in Ulukışla District are above the average of Niğde. As a result, based on the educational data of Ulukışla, the literate population ratio, which will reflect the educational status of the district, its distribution according to education levels, the average number of students per classroom and the number of students per classroom were emphasized and the population of Ulukışla was examined in terms of educational geography.

Keywords: Ulukışla, Educational Condition, Educational Geography

GİRİŞ

Her sahanın kendine özgü birtakım özellikleri mevcuttur. Mekânların sahip olduğu bu özelliklerden nüfusun sık ve seyrek oluşunun etkilendiği gibi göç alıp vermesi de etkilenmektedir. Sahip olunan bu nitelikler aynı zamanda nüfusun eğitim yapısını da şekillendirmektedir. Bununla birlikte mekânların eğitim durumları fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri tarafından kontrol edilmektedir. Bu şartların daha uygun olduğu yerlerde eğitim seviyesi daha yüksektir. Eğitim ve öğretim temelde çeşitli aşamalardan oluşmaktadır. Genel itibarıyla bir yerdeki nüfusun eğitim düzeyleri arasında birtakım benzerlikler görülse de temelde bu düzeyler arasında kendine has özellikler bulunmaktadır (Şahin, 2015: 45).

Herhangi bir ilin eğitim coğrafyasını ele alabilmek için öncelikle konuyu eğitim ve coğrafya olarak kaynaştırmak gerekmektedir. Eğitim coğrafyası insanların yaşadığı doğal çevrenin eğitim üzerindeki olumlu ve olumsuz etkilerini tespit etmeye çalışan, bu çevredeki okul, derslik, öğretmen sayılarını, insanların eğitim düzeylerini ve okullaşma oranlarını coğrafyanın ilkelerini göz önünde bulundurarak araştıran beşeri coğrafyanın alt bölümüdür (Işık, 2013 s. 31).

Bu bağlamda belirtmek gerekir ki coğrafi koşulların uygun ve verimli olan bir yerde beklendiği gibi eğitim seviyesi ve eğitim kalitesi her zaman yüksek çıkmaz. Bazen aksi durumlar da görülmektedir, coğrafi olanakları kısıtlı olan bir yerleşme sahasında eğitim seviyesi yüksek olabilmektedir (Çorbacıoğlu, 2007 s. 31).

Eğitim alanında da ortaya çıkan, insan ile doğal ortam arasındaki etkileşim, coğrafyanın dağılışı, karşılıklı ilişki ve nedensellik prensiplerine göre, eğitim-öğretim konusunu ele alan, sonuçlarını sentezler halinde sunan, “Eğitim Coğrafyası Bilimi” ni ortaya çıkarmıştır (Özdal, 2010: 5-6)

Nüfusun eğitim durumu ile ilgili çoğu kez okuryazar olan ve olmayan nüfus kastedilmektedir. Gerçekten de, bir nüfus kitlesinde, okuma çağı nüfusunun eğitim düzeyi, eğitim durumu konusunda temel göstergelerden ilkidir. Ama yeterli değildir. Çünkü bir ülke nüfusunun eğitim düzeyi, sadece okuryazarlık oranı ile ölçülemez. Bu temel sorunda, ülkedeki okullaşma oranı, okul çağı nüfusunun eğitim kademeleri arası öğrenci akışı, okul-öğretmen-öğrenci sayısı dengesi ve benzerleri ile ülke nüfusunun ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim mezunlarının, ülke nüfusuna oranları gibi

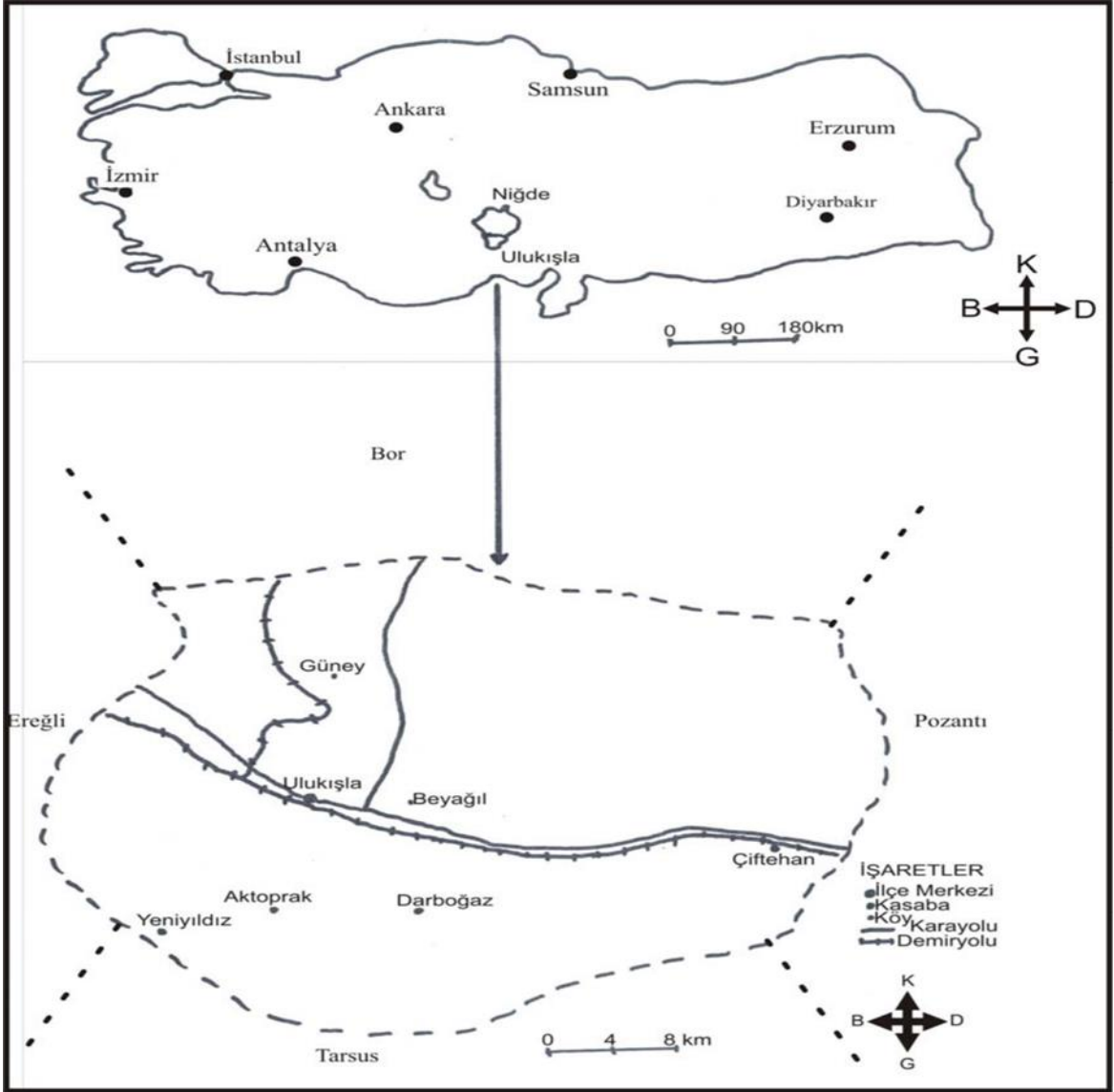
kriterleri de dikkate alınmalıdır (Doğanay, 2014 s. 191).

Cumhuriyet öncesi dönemde kaliteli eğitim anlayışından uzak, bilim uzmanlarının yetişmediği, eğitimde fırsat eşitliğinin olmadığı ve toplumun önemli bir kısmının okuma yazma bilmediği bir eğitim sistemi mevcuttu. Cumhuriyet sonrasında ise Türkiye’de eğitim, modernleşmenin en önemli aracı olarak görülmüş ve eğitimin her kademesinin ülkede yaygınlaştırılması hususunda farklı ulusal hedefler belirlenmiştir (Koday, Akbaş, & Sevindi, 2017 s. 360).

Ülkemizin çeşitli bölgelerinde farklı doğal ve ekonomik koşulların hakim olmasından, çeşitli gelişmişlik ve kalkınma düzeyleri görülmektedir. İller ve ilçeler arasında sosyo- ekonomik farklılıklar eğitim sistemi ve eğitim düzeylerinde de farklılıklara sebep olmaktadır. Bu nedenle ülkemizin ekonomik olarak daha gelişmiş ilçelerde okullaşma oranları ve eğitim kalitesi daha yüksek olmasına rağmen daha az gelişmiş ilçelerde okullaşma oranları ve eğitim kalitesi daha düşük seviyelerde kalmıştır. Özetle, ekonomik açıdan gelişmiş ve de ekonomik açıdan gelişmemiş ilçeler arasındaki coğrafi ve iktisadi koşulların eğitim yapısını da dolaylı olarak etkilediği söylenebilir.

Çalışma alanımız olan Ulukışla İlçesi İç Anadolu Bölgesi’nin Orta Kızılırmak Bölümünde yer alan Niğde iline bağlı olan Ulukışla ilçesi, Akdeniz Bölgesi’nin Adana Bölümü’nde yer almaktadır. Orta Toroslar kesiminin Medetsiz ve Bolkar Dağları arasındaki geniş bölümün ağızında, Aydos Dağları’nın Kuzey eteklerinde kurulmuştur. Araştırma Sahası, İç Anadolu Bölgesi Orta Kızılırmak Bölümü’nü, Akdeniz Bölgesi Adana Bölümü’ne bağlayan önemli kara ve demiryolları üzerinde yer almaktadır (Şekil 1).

Ulukışla ilçesi 1502 km² yüzölçümüne sahiptir. Ulukışla ilçe merkezinin deniz seviyesinden yüksekliği, 1.427 m’dir. Araştırma alanının doğusunda Adana ilinin Pozantı, güneyinde Mersin (İçel) ilinin Tarsus, batısında Konya ilinin Ereğli, kuzeyinde de Niğde ilinin Bor ve Çamardı ilçeleri yer almaktadır. Ulukışla, yüzölçümü itibarıyla Niğde’nin en büyük, ilçe merkezi ve toplam nüfus açısından da Niğde’nin Bor’dan sonra ikinci büyük ilçesidir. Ulukışla ilçe sınırlarında 8 mahalle, 38 köy yer almaktadır.

Şekil 1: Ulukışla Haritası (Kaynak: Url1)

ÇALIŞMANIN AMACI VE ÖNEMİ

Bu çalışmanın amacı, Ulukışla İlçesinin genel coğrafi özelliklerinden hareketle, ilçe nüfusunu eğitim coğrafyası açısından irdeleyip, ilçe genelindeki eğitim yapısının hangi coğrafi faktörlerin etkisinde olduğunu ortaya çıkarmaktır. Ulukışla'daki eğitim ortamını, mezuniyet durumunu, okullaşma oranlarını ve okulların eğitim kapasitelerini ortaya çıkarmak, çalışmanın diğer amaçları arasında yer almaktadır. Ayrıca çalışmada, eğitim ile doğrudan ilişkisi bulunan, ilçe nüfusunun Cumhuriyet kuruluşundan itibaren gelişimi, nüfusun doğal artış hızı ve göç gibi konular üzerinde de durulmuştur. Bunu yanı sıra, Ulukışla'ya ait eğitim verilerinden hareketle, ilçenin eğitim durumunu yansıtacak okur-yazar nüfus oranı, eğitim kademelerine göre dağılımı, öğrenci ve derslik başına düşen öğrenci sayısı ortalamaları üzerinde durulmuş ve Ulukışla nüfusunun

eğitim coğrafyası açısından portresi resmedilmeye çalışılmıştır.

ÇALIşMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışmada tarama modeli ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Ulukışla ilçesinin coğrafı yapısına bağlı olarak fiziki ve beşeri özellikleri incelenmiştir. Ulukışla'ya ait nüfus verileri TÜİK'ten; eğitim verileri Ulukışla Kaymakamlığı, Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ve çeşitli kamu kurumlarından elde edilmiştir. Bu bağlamda daha önce eğitim coğrafyası üzerine yapılmış çalışmalar incelenmiş ve belirli ölçüde bu araştırmalardan istifade edilmiştir. Kurum ve kuruluşlardan elde edilen tüm nicel ve nitel veriler konuyu daha somut hale getirmek amacıyla tablo, şekil gibi görsel araçlara dönüştürülmüştür.

BULGULAR

Nüfusun eğitim durumu deyimini ile çoğu kez okuryazar olan ve olmayan nüfus anlaşılmaktadır. Gerçekten de bir nüfus kitlesinde, okuma çapı nüfusun eğitim düzeyi konusunda, temel göstergelerden ilkidir (Doğanay 2014: 191).

Niğe İli Ulukışla İlçesinde 2019 yılı öğretim yılında TÜİK tarafından tutulan istatistiklere göre 6 yaş ve üzerindeki nüfus kitlesinin % 96'sini okuma-yazma bilen nüfus oluşturmaktadır. İlçe nüfusunda % 3.15 oranında okuma-yazma bilmeyen ve % 0.85 oranında ise bilinmeyen bir grup yer almaktadır. Aynı dönemde Ülkemizde okuma yazma oranı % 97.4, Niğe'de ise % 95.69 olarak tespit edilmiş olup bu değerlere göre Ulukışla ilçesinde okur-yazar oranı ülkemiz ortalamasının altında kalsa da Niğe il ortalamasından yüksektir.

İlçedeki eğitim durumu cinsiyetler bazında incelendiğinde; 6 yaş ve yukarıdaki 9446 kadından 8859'u okuryazar olup, kadın nüfusun okuma-yazma oranı % 93,78'dir. Erkek nüfusta ise 9687 kişiden 9546'sı okuma yazmak bilmekte, bu oran kadın nüfusun % 4.76 üzerine çıkıp % 98.54'e ulaşmaktadır (Tablo 1.1).

Tablo 1.1. Ulukışla İlçesi'nde Altı Yaş ve Üzeri Nüfusun Cinsiyete Göre Okuma Yazma Durumu (2019).

Okuma – Yazma Durumu	Erkek	Kadın	Toplam	% 'si
Okuma-Yazma Bilmeyen	74	519	593	3,15
Okuma-Yazma Bilen	9546	8859	18405	96
Bilinmeyen	67	68	135	0,85

Genel Toplam	9687	9446	19133	100
---------------------	-------------	-------------	--------------	------------

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

Günümüzde eğitime büyük önem verilmesi ve ilköğretim çağındaki çocuk nüfusun zorunlu eğitime tabi tutulması ve baba mesleğini sürdürmek isteyenlerin dahi, yani iş imkânı bulunmasına rağmen herhangi bir yükseköğretim kurumunu bitirmek istemesi, kız ve erkek nüfus arasındaki eşitsizliğin azalması ve ailelerin çocuklarını okutma konusunda daha bilinçli olmaları ve özellikle kız çocuklarının okula gönderilmesi konusunda izlenen politikalar, yaş grupları ve kadın-erkek nüfusu arasındaki farklılıkları giderek azaltmıştır (Erhan 2013: 170).

Okuma-yazma sorunu toplumsal cinsiyetle olduğu gibi yaş değişkeniyle de yakından ilişkilidir. Öyle ki örgün eğitimden faydalanma oranı yaş arttıkça düşüş göstermektedir. Bunda en büyük etken geçmişte okuma-yazmayı yaygınlaştırmak adına uygulanan politikaların Türkiye'deki yerleşim yerlerinin tamamına ulaşmada yetersiz kalmasıdır (Yıldız, 2006).

2019 yılında Ulukışla'da ait cinsiyet ve yaş durumlarına göre okuma-yazma oranları analiz edildiğinde; nüfusun yaş değerleri küçüldükçe okur-yazar olmayan nüfusun oldukça azaldığı ve bu kitlenin 14-17 yaş grubunda bulunmadığı göze çarpmaktadır (Tablo 1.2).

Tablo 1.2. Ulukışla İlçesi'nde Nüfusun Cinsiyete ve Yaş Grubuna Göre Okuma-Yazma Durumu (2019).

Yaş Grubu	Cinsiyet	Okuma-Yazma Bilmeyen	Okuma-Yazma Bilen	Bilinmeyen	Toplam	% 'si
6-13	Erkek	6	772	0	778	99,22
	Kadın	8	670	0	678	98,82
14-17	Erkek	0	361	3	364	99,17
	Kadın	0	371	3	374	99,19
18-21	Erkek	0	556	7	563	98,75
	Kadın	1	380	5	386	98,44
22-24	Erkek	0	384	3	387	99,22
	Kadın	0	295	0	295	100
25-29	Erkek	1	597	3	601	99,33
	Kadın	1	442	5	448	98,66
30-34	Erkek	3	553	2	558	99,10
	Kadın	10	411	2	423	97,16
35-39	Erkek	3	645	2	650	99,23
	Kadın	6	481	4	491	97,96
40-44	Erkek	5	552	4	561	98,39
	Kadın	2	473	2	477	99,16
45-49	Erkek	6	718	3	727	98,76
	Kadın	7	768	7	782	98,20

50-54	Erkek	1	783	11	795	98,49
	Kadın	5	819	7	831	98,55
55-59	Erkek	1	939	4	944	99,47
	Kadın	22	987	6	1015	97,24
60-64	Erkek	4	839	4	847	99,05
	Kadın	30	805	5	840	95,83
65+	Erkek	50	1847	15	1912	96,60
	Kadın	435	1957	14	2406	81,33
Genel Toplam		607	18405	121	19133	96,19

Kaynak: TÜİK verilerinden derlenerek hazırlanmıştır.

İlçede 45-49 yaş grubuna kadar olan nüfus kitlesinde okuma-yazma bilmeyen kadın ve erkek nüfus arasındaki fark oldukça az olup, hatta bazı yaş gruplarında (14-17, 22-24, 25-29) görülen değerler birbirine eşittir. Yaş grubu büyüdükçe cinsiyetler arasındaki okuma-yazma değerleri kadınların aleyhine doğru değişiklik göstermektedir. Örneğin; 55-59 yaş aralığındaki grupta okur-yazar olmayan 1 erkek ve 22 kadın bulunmaktadır. 65 yaş ve yukarisına gelindiğin-de ise okuma-yazma bilmeyen erkek ve kadın nüfus arasındaki fark kadınların aleyhine 385 kişiye yükselmektedir (Tablo 1.2).

Oransal olarak değerlendirildiğinde; 65 yaş ve üzerindeki grup dışındaki bütün yaş gruplarında okuma-yazma oranı ilçe ortalamasının (% 97.44) üzerindedir. Bilhassa eğitim grupları içerisinde ilkokul, ortaokul, ortaöğretim, lise ve üniversite seviyesindeki yaş gruplarında % 99 ve üzerinde bir değer görülmektedir.

İlçede en düşük değer ise (% 88.96) ile 65 yaş yukarisındaki nüfusa aittir. 65 ve üzeri yaştaki nüfusun hem diğer yaş gruplarından hem de ilçe ortalamasından düşük olmasında; Cumhuriyetin ilk kurulduğu yıllarda okuma yazma oranının düşük olması ve ülke geneline yaygınlaşmamış olması ile açıklamak mümkündür (Koday 2005: 49).

İlçede 6 yaş ve üzerindeki nüfus kitlesinin eğitim durumu incelendiğinde; ilkokul mezunlarının % 35.5 değer ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Ülkemiz nüfusunun belli bir kesiminde kız çocuklarının okula gitmelerine sıcak bakılmaması ya da ilkokul düzeyini bitirdikten sonra okula devam ettirilmemeleri, erken yaşta evlendirilmeleri, bağ, bahçe, tarla işlerinde çalıştırılmaları, erkeklerin ise genel itibariyle tarım, sanayi, ticaret sektörüne ait işe gönderilmektedir.

Ancak çalışma sahasında bu ve benzer durumların oldukça az olduğu ilkokulu bitiren nüfusun değerinden anlaşılmaktadır. Bu durumdan dolayı İlkokul mezunları yüksek değerlere sahiptir. Ancak aynı durum ortaokul mezunları için geçerli değildir. İlçede ortaokul mezunlarının oranı % 16.25 olup, bu değer ilkokul mezunu olan nüfustan % 18.8 düşüktür (Tablo 1.3).

Tablo 1.3. Ulukışla İlçesi'nde Altı Yaş ve Üzeri Nüfusun Cinsiyete Göre Eğitim Düzeyi ve Oranları (2019).

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Erkek	Kadın	Toplam	% 'si
Okuma Yazma Bilmeyen	74	519	593	3,15
Okuma Yazma Bilen Fakat Bir Okul Bitirmeyen	562	1026	1588	8,3
İlkokul Mezunu	2794	3907	6701	35,05
İlköğretim Mezunu	894	609	1503	7,8
Ortaokul ve Dengi Okul Mezunu	1716	1402	3118	16,25
Lise ve Dengi Okul Mezunu	2526	1289	3815	19,8
Yüksekokul veya Fakülte Mezunu	1009	603	1612	8,4
Yüksek Lisans Mezunu	41	21	62	0,3
Doktora Mezunu	4	2	6	0
Bilinmeyen	67	68	135	0,7
Toplam	9687	9446	19133	99,75

Kaynak: TÜİK Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

İlçede ikinci sırayı lise ve dengi okul mezunu nüfus almaktadır. Toplam değer içerisinde % 19.8'lik bir orana sahip oran bu grup, ilçedeki yüksekokul ve fakülte mezun oranının yükselmesini sağlamıştır. Ortaokul ve dengi okul mezunları % 16.25 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada yer alan yüksekokul veya fakülte mezunlarının oranı % 8,4'dir. Ulukışla'da bitirilen eğitim düzeyleri cinsiyetler açısından değerlendirildiğinde; okuma-yazma bilmeyen, okuma-yazma bilen ancak bir okul bitirmeyen ve ilkokul mezunu olan nüfus gruplarından kadınlar, ilköğretimden başlayıp doktora düzeyine olan kesimde ise erkeklerin üstün olduğu göze çarpmaktadır. Cinsiyetler arasındaki fark en fazla lise ve dengi okul mezunu nüfusta, en az ise doktora mezunu olan grupta görülmektedir (Tablo 1.3).

Ulukışla'da ilkokuldan yükseköğretime kadar bütün eğitim kurumları bulunmaktadır. İlçede 15 ilkokul, 9 ortaokul, 4 lise ve 1 meslek yüksekokulu yer almaktadır. Bunlara ek olarak ilçede okulöncesi eğitimi kurumu olarak, 1 anaokulu bulunmaktadır. Bu grupta toplam 60 öğrenciye eğitim verilmektedir. Araştırma sahasında 8'i müstakil, 7'si ise birleştirilmiş sınıflı olmak üzere toplam 15 ilkokul bulunmaktadır. Eğitim-öğretimin birleştirilmiş sınıflarda yapılmasında derslik ve öğretmen sayılarının yetersiz olması etkili olmuştur. İlkokul grubunda toplam 59 derslikte 734 öğrenciye 52 öğretmen eğitim vermektedir (İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Brifing Raporu) (Tablo 1.4).

Tablo 1.4. Ulukışla İlçesinde İlkokul Kurumları ve Faaliyet Durumu (2021).

Okulun Adı	Derslik Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Hüsniye İlkokulu	5	5	76
Kemalpaşa İlkokulu	11	7	114
Kılan İlkokulu	5	5	89
Yeniyıldız İlkokulu	4	4	40
Darboğaz Şehit Ümit Yaşar Ulupınar İlkokulu	5	5	44
Hasangazi İlkokulu	5	5	55
Beyağıl İlkokulu	1	1	12
İnkılap İlkokulu	10	8	164
Emirler İlkokulu	1	1	14
Şeyhümerli İlkokulu	1	1	10
Alihoca İlkokulu	1	1	12
Çiftehan İlkokulu	5	5	58
Maden İlkokulu	1	1	12
Horoz Şehit Mehmet Sezgin İlkokulu	3	2	22
Tepeköy Gümüştaş İlkokulu	1	1	12
Toplam	59	52	111

Kaynak: Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Temel eğitim kademesi içerisinde en fazla öğrenci, öğretmen ve dersliği olan okul İnkılap İlkokulu olup, bunu 7 öğretmen, 11 derslik ve 114 öğrenci ile Kemalpaşa İlkokulu okulu izlemektedir (Tablo 1.4).

İlçedeki köylerin yarısından fazlasında eğitim-öğretim taşınalı olarak devam etmektedir. Sahada eğitim-öğretim faaliyetlerin taşınalı olarak yürütülmesindeki nedenler gerek il ve ilçe milli eğitim müdürlüğünden edinilen bilgiler ile ilçede yapılan mülakatlar sonucunda tespit edilmiştir. Bunlar; Yerleşim yerinde ilgili türde eğitim kurumu bulunmaması veya bu kurumların kapalı olması, doğal afetler, salgın hastalıklar, vb. nedenlerle okul/kurumun kullanılmıyor olması, taşıma kapsamında olmayıp, yönetmeliğin 22. Maddesine göre taşınması, göçler ve mevsimlik işçi hareketleri olmasıdır (Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verileri). Araştırma sahasındaki 30 yerleşimden 128 erkek ve 106 kız olmak üzere toplam 234 öğrenci taşınalı eğitime tabidir (Tablo 1.5).

Tablo 1.5. Taşınalı Eğitime Tabi Köyler ve Taşındıkları İlkokulları (2021).

Okulun Adı	Taşınan Mahalleler	Taşınan Öğrenci Sayısı		
		Erkek	Kız	Toplam
Hasangazi İlkokulu/ Ortaokulu	İlhan, Yukarı Hasangazi, Tekneçukur, Koçak, Çanakçı, Kozluca, Kalederesi, ve Köşkönü Köyleri	24	17	41
Darboğaz Şehit Ümit Yaşar Ulupınar İlkokulu/ Ortaokulu	Gümüş ve Porsuk Köyleri	9	9	18
Yeni yıldız İlkokulu/ Ortaokulu	Hacıbekirli ve Çat Köyleri	6	6	12
Kemalpaşa İlkokulu	Tavukçiftliği ve Kayadelik Mevkileri	7	3	10
Ulukışla İmam Hatip Ortaokulu	İlçe Merkezi, Kayadelik Mevkii, Altay Köyü ve Güney Köyü	12	11	23
İnkılap İlkokulu	Altay ve Güney Köyleri	7	6	13
Kurtuluş Ortaokulu	Güney ve Beyağıl Köyleri	12	12	24
Eminlik Şehit Yıldıray Kılınç Ortaokulu	İmrahor, Başmakçı, Hüsniye, Ovacık, Çifteköy, Gedelli, Handeresi,, Kolsuz, ve Karacaören Köyleri	17	22	39
Hüsniye İlkokulu	İmrahor, Başmakçı, Eminlik, Elmalı, Ovacık, Çifteköy, Gedelli, Handeresi,, Kolsuz, ve Karacaören Köyleri	26	15	41
Çiftahan Ortaokulu	Alihoca Köyü	8	5	13
Toplam		128	106	234

Kaynak: Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

İlçede toplam 13 ortaokul ve lise kurumu yer almaktadır. 2020-2021 döneminde bu kurumlarda 100 öğrenci, 109 derslikte 135 öğretmen ile eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu kurumlar öğretmen, öğrenci ve derslik sayısı açısından değerlendirildiğinde; en fazla öğretmenin Ulukışla Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ile Ulukışla Kurtuluş Ortaokulunda, en fazla öğrencinin ise Ulukışla 75. Yıl Anadolu Lisesinde olduğu ortaya çıkmaktadır (Tablo 1.6).

İlçede erkek nüfusu ile kadın nüfusunun bir birine yakın olması, okur-yazar nüfustaki kadınların payını arttırmıştır. Gerek eğitim sisteminde yapılan yenilikler gerekse kamu-özel kurum ve kuruluşlarının başlattığı projeler kadınların eğitim kademelerinde daha fazla yer edinmesini sağlamıştır. İlçede her ne kadar bitirilen eğitim düzeyini ifade eden tablo genel itibariyle erkek nüfus fazla bir rakamsal değere sahip

olsa da kadınların da erkeklere yakın değerlerde olması, ilçede kadın eğitimine verilen önemin göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 1.6. Ulukışla İlçesinde Ortaokul ve Lise Kurumları ve Faaliyet Durumu (2021).

Okulun Adı	Öğretmen Sayısı	Derslik Sayısı	Öğrenci Sayısı
Çiftehan Çok Programlı Anadolu Lisesi	6	7	50
Ulukışla Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	19	12	99
Ulukışla 75. Yıl Anadolu Lisesi	17	12	205
Ulukışla Anadolu İmam Hatip Lisesi	8	15	26
Kılan Ortaokulu	8	12	53
Mustafa Küçükavşar Yatılı Bölge Ortaokulu	15	10	121
Çiftehan Ortaokulu	9	6	58
Kurtuluş Ortaokulu	18	14	161
Darboğaz Şehit Ümit Yaşar Ulupınar Ortaokulu	5	4	50
Hasangazi Ortaokulu	7	4	50
Eminlik Şehit Yıldırım Kılıncı Ortaokulu	7	5	48
Ulukışla İmam Hatip Ortaokulu	8	4	35
Yeni Yıldız Ortaokulu	8	4	44
Toplam	135	109	1000

Kaynak: Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Ulukışla ilçesinde Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesine bağlı 1 adet yükseköğretim kurumu bulunmaktadır. Meslek Yüksekokulu statüsünde olup 2 yıllık programların yer aldığı bu kurum, 1994 tarihinde kurulmuştur. İktisadi ve İdari Programlar Bölümüne bağlı Muhasebe Programı ile Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı; Teknik Programlar Bölümüne bağlı Bahçe Ziraatı Programı ile toplam 3 programla eğitim-öğretime başlamıştır. 1998 yılında Arıcılık Programının açılmasıyla program sayısı 4'e çıkmıştır.

Yüksekokulda, eğitim-öğretime 1994 yılında Ulukışla İlçe Belediyesi'nin hizmet binasının bir kısmında başlanmış, 1996-2002 yılları arasında ise Milli Eğitim Bakanlığı'na ait ortaöğretim yurdunda devam edilmiştir. 2003 yılında kendi binasına taşınan Yüksekokul, eğitim-öğretim faaliyetlerini kendi binasında sürdürmektedir.

Niğde Üniversitesi Çamardı Meslek Yüksekokulu'nun 2005 yılında kapatılması sonucunda bu Yüksekokul bünyesindeki Su Ürünleri ve Arıcılık Programlarının da Ulukışla Meslek Yüksekokuluna aktarılmasıyla aktif program sayısı 5'e yükselmiştir. Yüksekokulda, 2008-2009 Eğitim-Öğretim yılında, Bahçe Ziraatı, Su ürünleri ve

Muhasebe Programlarında, 2009-2010 Eğitim-Öğretim yılında da Ağırlama Hizmetleri programında İkinci Öğretim programları açılmıştır.

Yüksekokulda, 2012 yılı içinde açılan ve 2012-2013 Eğitim öğretim yılından itibaren öğrenci alınan Çevre Temizlik Hizmetleri Bölümü altındaki Çevre Temizliği ve Denetimi Programı, Ormancılık Bölümü Altındaki Avcılık ve Yaban Hayatı Programı ile aktif program sayısı 7' çıkmış olup, 2019 yılında açılan 2020-2021 Eğitim Öğretim yılında öğrenci alınacak olan Ulaştırma Hizmetleri Bölümü Raylı Sistemler İşletmeciliği programı ile aktif program sayısı 8'e ulaşmış olacaktır. Yüksekokulda 233 öğrenci bulunmaktadır. (Ulukışla Meslek Yüksekokulu) (Tablo 1.7).

Tablo 1.7. Ulukışla Meslek Yüksekokulu Bünyesindeki Programlar ve Öğrenci Sayıları (2021).

Bölümler	Programlar	Öğrenci Sayısı
Muhasebe ve Vergi	Muhasebe ve Vergi Uygulamaları	59
Ormancılık	Avcılık ve Yaban Hayatı	106
Çevre Temizlik Hizmetleri	Çevre Temizliği ve Denetimi	52
Ulaştırma Hizmetleri	Raylı Sistemler İşletmeciliği	16
Bitkisel ve Hayvansal Üretim	Arıcılık Programı	(Öğrenci alımı durduruldu)
Bitkisel ve Hayvansal Üretim	Bahçe Tarımı Programı	(Öğrenci alımı durduruldu)
Bitkisel ve Hayvansal Üretim	Organik Tarım Programı	(Öğrenci alımı durduruldu)
Su Ürünleri Bölümü	Su Ürünleri Programı	(Öğrenci alımı durduruldu)
Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri	Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı	(Öğrenci alımı durduruldu)
Motorlu Araçlar ve Ulaştırma Teknolojileri	Raylı Sistemler Makinistlik Programı	(Öğrenci alımı yapılacaktır)
Toplam		233

Kaynak: Ulukışla Meslek Yüksekokulu Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Çalışma sahası sınırları içerisindeki Meslek Yüksekokulunun ilçe için oldukça önemli bir kazanımdır. Kamu ve özel sektörün işgücü ihtiyacını karşılamaya yönelik bölümlere sahip olan okulda 10 akademik 14 idari personel görev yapmaktadır. Meslek yüksekokulu sayesinde Ulukışla'ya gelen öğrenci ve memurlar ilçeye yalnızca iktisadi manada değil sosyo-kültürel açıdan da yarar sağlamaktadır. Araştırma sahasında yükseköğrenim öğrencilerinin kalabileceği yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı yurtda 180 kişilik Kız ve Erkek Öğrenci Yurdu bulunmaktadır. (Tablo 1.8).

Tablo 1.8. Ulukışla İlçesinde Pansiyonlu Okullar ve Öğrenci Yurtlarının Öğrenci Kapasiteleri (2021).

Pansiyonlu Okullar ve Yurtlar	Öğrenci Kapasitesi	Öğrenci Sayısı		
		Erkek	Kız	Toplam
Ulukışla Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi	200	200	0	200
Ulukışla 75. Yıl Anadolu Lisesi	132	0	132	132
Mustafa Küçükavşar Yatılı Bölge Ortaokulu	156	78	78	156
Kredi ve Yurtlar Kurumu Kız ve Erkek Öğrenci Yurdu	180	90	90	180
Toplam	668	368	300	668

Kaynak: Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

İlçede, Ulukışla Mesleki Ve Teknik Anadolu Lisesi, Ulukışla 75. Yıl Anadolu Lisesi, Mustafa Küçükavşar Yatılı Bölge Ortaokulu, Kredi ve Yurtlar Kurumu Kız ve Erkek Öğrenci olmak üzere toplam 4 pansiyonlu okul bulunmaktadır. Pansiyonların toplam öğrenci kapasitesi 668 kişidir.

Bireyin örgün eğitim sonrasındaki yaşantısında ve örgün eğitimden yararlanamayan bireylerin bu değişikliklerin gerektirdiği bilgi ve beceriyi edinebilmesi, örgün eğitim sonrası eğitimle olanaklıdır. Bu nedenle halk eğitiminin eğitim sistemi içerisindeki önemi artmıştır. Son yıllarda halk eğitimi, okuma-yazma bilmeyenleri okur-yazar yapmaya, mesleki ve teknik kurslarıyla istihdam alanı oluşturmaya başlamıştır. Bu özelliklerin yanı sıra halk eğitimi kapsamında işletmelerin ihtiyacı olan ara elemanların yetiştirilmesine yönelik programlar da düzenlenmektedir (Türkoğlu-Uça 2011: 48-62).

Ulukışla Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü 1969 yılında faaliyet göstermeye başlamış olup, 2014-2015 yılında yeni binasında faaliyet göstermektedir. Kurumda Merkez Müdürü, bir Müdür Yardımcısı görev yapmaktadır. Kurumun hizmetli bulunmaktadır. Ayrıca her yıl açılan kurslardaki ihtiyacımıza göre Kadrosuz Usta Öğretici görevlendirilmektedir. Merkez üç katlı bir binaya sahip olup, fiziksel olarak yeterliliğe sahiptir. Merkezde diğer kamu kurum ve kuruluşlarının imkânlarından da yararlanılarak işbirliği içerisinde kurslar açmaktadır.

(<http://ulukislahem.meb.k12.tr> Erişim Tarihi: 25.03.2021).

Tablo 1.9. Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü Bünyesinde Açılan Kurs ve Kursiyer Sayıları (2021).

Kursun Tipi	Kurs Programının Adı	Açılan Kurs Sayısı	Kursiyer Sayısı
Genel	Usta Öğretici Oryantasyon Kursu	4	46
Genel	Avcı Eğitimi	1	18
Mesleki ve Teknik	Elde Türk İşlemleri	1	10
Mesleki ve Teknik	Gıda ve Su Sektöründe Çalışanlar İçin Hijyen Eğitimi	4	153
Mesleki ve Teknik	Katı Yakıtlı Kalorifer Ateşçisi	1	15
Genel	Yoğunlaştırılmış Temel Düzeyde Okuma Yazma Eğitim Programı	1	15
Mesleki ve Teknik	Bilgisayar İşletmenliği	3	38
Mesleki ve Teknik	Ev Tekstili Ürünleri Hazırlama	1	20
Mesleki ve Teknik	Cilt Bakımı Hizmetleri	1	20
Mesleki ve Teknik	Cilt Bakımı ve Temel Makyaj	1	20
Mesleki ve Teknik	Şiş ve Tığ Örücülüğü İle Oyuncak Bebek Yapımı	1	25
Mesleki ve Teknik	Şiş Örücülüğü	1	16
Mesleki ve Teknik	Makinada Geleneksel Türk İşlemleri	1	12
Mesleki ve Teknik	Saç Bakımı ve Yapımı	1	12
Mesleki ve Teknik	SPA Personel Eğitimi	1	9
Genel Toplam		23	429

Kaynak: Ulukışla Halk Eğitimi Merkezi Müdürlüğü Verilerinden Derlenerek Hazırlanmıştır.

Ulukışla Halk Eğitimi Merkezide okuma-yazma, bilgisayar kullanımı, üniversiteye hazırlık kurslarının yanında mesleki-teknik bilgi ve beceri kazandıran ve ustalık gerektiren kurslar da düzenlenmektedir. 2020-2021 yılı itibariyle toplam 23 kurs açılmış olup, bu kurslarda 429 kursiyer eğitim görmüştür (Tablo 1.9).

Düzenlenen kursların % 38.3'ü genel amaçlı, % 61.4'ü ise mesleki-teknik bilgi ve becerileri kazandırmaya yöneliktir.

SONUÇ

Ulukışla ilçesinde 2019 yılından itibaren TÜİK tarafından tutulan istatistiklere göre 6 yaş ve üzerindeki nüfus kitlesinin % 96'nın okuma-yazma bilen nüfus oluşturmaktadır. Bu değerler, ilçedeki okuryazar oranının Ülkemiz ortalamasından düşük olmasına rağmen Niğde ilinden yüksek olduğunu göstermektedir. İlçede, cinsiyetler arasında okuryazar olan nüfus farkının düşük olması eğitimde fırsat eşitliğine önem verildiğini ortaya çıkarmaktadır. Sahada ilk, orta ve yükseköğretim düzeyinde eğitim kurumlarının yer alması ve eğitime verilen değerler gün geçtikçe artıyor olması hem ilçedeki okuryazar oranını arttıracak kuşkusuzdur.

Milletlerin kalkınmalarında etkili olan unsurların başında sermaye, teknoloji, doğal kaynaklar ve nüfus gelmektedir. Bu öğeler birbirini tamamlamakta ve beşeriyetle beraber tam bir bütün oluşturmaktadırlar. Her açıdan gelişmiş bir toplum oluşturmanın temel esasının eğitime dayandığından hareketle Ulukışla İlçesinin Eğitim Coğrafyası konulu bu çalışma sınırlı bir alanı kapsamaktadır. Bu ve benzeri çalışmaların ülkemiz bütününe yayılması eğitim durumumuzun ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesini sağlayacaktır.

Kaynaklar

- Çorbacıoğlu, N. (2007). Çivril İlçesinde Eğitim Coğrafya İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Doğanay, H. (2014). Türkiye Beşeri Coğrafyası. Ankara: Pegem Akademi.
- ERHAN, Kübra (2013), Gerede İlçesinin Coğrafyası, (Basılmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Işık, E. (2013). Erzurum İli'nin Eğitim Coğrafyası. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü .
- Koday, S. (2005). Gümüşhane İlinin Eğitim Coğrafyası. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 5 (1), 45-56.
- Koday, S., Akbaş, F., & Sevindi, C. (2017). Manisa İlinin Eğitim Coğrafyası. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 21 (1), 359-379.
- Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi. <https://www.ohu.edu.tr>. (25 Mart 2021).
- Özdal, B. (2010). Elazığ Şehrinin Eğitim Fonksiyonu. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Elazığ.
- Şahin, V. (2015). Tekirdağ'ın Eğitim Coğrafyası Üzerine Bir İnceleme. Doğu Coğrafya Dergisi , 20 (34), 43-60.
- Ulukışla İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü Faaliyet Raporu. Niğde. <http://ulukislahem.meb.k12.tr> Erişim Tarihi: 25.03.2021

Url1:

http://cografyaharita.com/turkiye_mulki_idare_haritalari2.html

TÜİK 2019: www.tuik.gov.tr/PreIstatistikTablo.do?istab_id=1606

TÜRKOĞLU, Adil - UÇA, Sanem (2011), Türkiye’de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri, Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2 (2), s. 48-62.

Yıldız, A. (2006). Türkiye’de yetişkin okuryazarlığı: Yetişkin okur-yazarlığına eleştirel bir yaklaşım. (Doktora tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi>